

Gledališka kritika

Naše pogrebno podjetništvo

Rok Vilčnik - rokgre: Pravi heroji (šarfna komedija), krstna uprizoritev, **SLG** Celje, ogled reprize 16. septembra

Petra Vidali

Prepričana sem, da nam Pogrebno podjetje Maribor pripravlja kakšno posebno prvonovembrsko presenečenje, da pa ne bi predolgo čakali, nas je razveselilo že konec avgusta. "Na podlagi zaznanega interesa javnosti" je pripravilo "dan odprtih vrat".

Že leta ob podobnih podvigih pomislim, kako je podjetna direktorica podjetja nekoč nekje prebrala, da je v današnji družbi smrt odrinjena na rob, da umiranje in žalovanje nista več del javne sfere. In si je rekla, da se je treba tega kulturnega problema lotiti resno, se pravi marketinško. Maribor naj bo mesto, v katerem ljudje radi hodijo na pokopališče. Dobrava naj bo naš park in Europark obenem.

Pomislim, kako dobro se mora počutiti, ko vidi, da se niti večja in slavnejša pokopališča še niso spomnila česa takega, predvsem pa pomislim, zakaj ji, za vraga, nihče ne pove, da imajo lahko pogrebni zavodi in krematoriji dan odprtih vrat samo v (črnih) vicih ali v komedijah.

V komediji Pravi heroji Roka Vičnika na primer. Privatno pogrebno podjetje, ki se zdaj kaže na celjskem odru, je nezmotljivo locirano v Maribor, kalkuliranje in reklamiranje pa prihaja (že v zapisu komedije) do besede v poudarjeni mariborščini. Ko poslušamo reklamo za podjetje - "Pri nas dobite kartico ugodnosti in lahko zbirate točke zaupanja. /.../ Novo mariborsko pokopališče, kjer vsak pogreb šteje in kjer boste zaradi vseh ugodnosti pozabili na svojo bolečino. Širok izbor žar za vse vrste pepela, parcela z razgledom na Dravo, wifi v mrliških vežicah ..." -, smo na realnostnem terenu tako rekoč. Dobro, ob "posebni ponudbi ob otvoritvi novega pokopališča: 20-odstotni popust na otroke do 12 let, drugi otrok gratis" vemo, da smo čez, v "šarfni" komediji, kot jo je žanrsko opredelil avtor.

Maribor ima ob inventivni pogrebni direktorici še nekaj, kar ga kvalificira med kandidate za ta komad: grobišča umrlih v povojnih pobjah in prenos trupel, pospremljen z najvišjimi državnimi častmi in s predsednikom seveda. Ključne besede so brez milosti izrečene že v prvem prizoru prvega dejanja. Grobar Canek svoji omi, ki med kostmi domnevnih domobrancev išče lobanjo svojega moža, očita, da ima fotografijo Pahorja "nad postlo". Oma: "Če pa je taki cukar. Taki je biu moj Božo, visoki, šlank, pa

rad je neumnosti govoro. Kak sn se smejala. On je tud biu domobranc." Canek: "Se Pahor ni domobranc." Oma: "Če pa na njihove proslave hodi." Canek: "On se zavzema za spravo." Oma: "Ka te to je?" Canek: "To je tak ko ona tvoja župa, ko fse ostanke daš not, pol pa je tak nagraužna."

Se vam zdi tak diskurz nagravljen? Bolj nagravljen kot uradni diskurz o spravi? Se vam zdi, da je lahko Antigona še pravi obraz naše tragedije? In da je to še tragedija? Dvomim. Prvič kot tragedija, drugič kot črna komedija. Vendar Pravi heroji - in to je ena njihovih največjih odlik - političnega manipuliranja ne izolirajo, ampak ga uzrejo kot zgolj še en segment donosne ekonomije mrtvih teles: od (domnevno) albanskega kšefta s prodajo organov, ki da je cvetel v vojni v Bosni, do prodaje trupel v medicinske namene ali skrunjenja trupel, da bi prišli do nakita ali seksualne zadovoljitve. Trgovanje s fizičnim, četudi zelo realno, je hkrati metafora za mešetarenje s simbolnim. V vsem skupaj je ostalo bolj malo žlahtnega in prav zato se zdi, da je avtor upravičeno zmagal na natečaju za "žlahtno komedijsko pero".

Ob obilju kosti je v Pravih herojih obilje referenc: iz svetovne klasike je hamletovski grobar, iz slovenske pa krvavi strniševski ljudožerski klavec. Iz nekoč tudi naše pop kulture so tukaj vsaj maratonce, ki tečejo častni krog, iz globalne pa Joker, sploh ker je Batman prava persona dramatis, pravi heroj Pravih herojev. Pravi heroji skratka vsemu na široko odpirajo vrata in pri vsem prekoračijo vse meje ne le z obravnavo tematike, temveč tudi formalno. Z vsakim prizorom so bolj podobni absurdnemu stripu.

Uprizoritev v režiji Sama M. Strelca je marsikaj - upravičeno - črtala in tako obdržala dramaturško nit, ni pa našla

načina, da bi Pravi heroji na odru zaživel res šarfno. Običajno karikiranje je za to komedijo skoraj premalo.

Vseeno Aljoša Koltak, Renato Jenček, Gojmir Lešnjak - Gojc, Lucija Harum, Rastko Krošl in Tarek Rashid izzovejo precej smeha, tematiki primerno zadržanega seveda. Pravi heroji niso popolni, a so prišli ob pravem času.

Je lahko Antigona še pravi obraz naše tragedije? Je to še lahko tragedija? Prvič kot tragedija, drugič kot črna komedija

Ustvarjalci uprizoritve

Režiser Samo M. Strelec
 Dramaturginja Alja Predan
 Scenografa Samo M. Strelec,
 Patrik Komljenović
 Kostumografka Belinda Radulović
 Avtor glasbe Miha Petric
 Lektor Simon Šerbinek
 Oblikovalca svetlobe Denis Kresnik,
 Samo M. Strelec

Avtor ilustracij Patrik Komljenović
 Igrajo
 Aljoša Koltak
 Renato Jenček
 Lucija Harum k. g.
 Gojmir Lešnjak - Gojc k. g.
 Rastko Krošl
 Tarek Rashid
 Premiera 10. septembra 2021

Renato Jenček in Aljoša Koltak
 Foto: Jaka BABNIK